Hitit Üniversitesi ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***
Yıl 4, Sayı 1, Haziran 2011 (89-104)

TOPLUMDAKİ BİREYLERİN ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNE YÖNELİK BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ

*Cem KOÇAK**
*Lale BÜYÜKGÖNENÇ***

Öz

Çocuk istismarı ve ihmali; bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Çocuk istismarı, kişisel, ailesel ve sosyal risk faktörlerinin karmaşık ilişkilerinden kaynaklanmakta ve fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal olmak üzere 4 ana başlık altında incelenmektedir. Çocuk istismarı ve ihmali, tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de karşılaşılan bir durum olup, hükümetlerin ve çeşitli kurumların işbirliğini gerektiren karmaşık ve hassas bir konudur. Bu nedenle, erişkinlerin konuya bakış açısının ne olduğunun anlaşılması, alınacak önlemlerin belirlenmesi açısından önemlidir. Bu gerçekten yola çıkarak; çalışmada, toplumdaki erişkinlerin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bilgi düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Çorum Aile Sağlığı Merkezlerine herhangi bir nedenle başvuran erişkinler oluşturmuş ve aile sağlığı merkezine başvuran 425 erişkin araştırma kapsamına alınmıştır.

Elde edilen veriler kullanılarak tanımlayıcı istatistikler elde edilmiş ve Ki-Kare analizi kullanılarak da çoklu karşılaştırmalar yapılmıştır. Erişkinler konu ile ilgili yeterince bilgilendirilmediğini ifade etmekle birlikte, konu ile ilgili birçok durumun farkında olduğunu belirtmiştir. Çocuğa uygulanan cinsel şiddet konusunda genel bir duyarlılık söz konusudur. İstismara uğramış çocuğa nasıl davranılması gerektiği ve aile yapısının çocuk istismarına etkisi konularında genç ile yaşlı ebeveynler arasında görüş farklılıkları saptanmıştır. İstismara uğradığını söyleyen çocuğa kadınların erkeklerden daha çok inanması, kadınların çocuklara erkeklerden daha çok güvenmesi açısından önemli bir sonuçtur. Gelir düzeyi düşük olan ailelerin daha yüksek gelir grubundaki ailelere göre çocuk ihmali ve istismarını etkileyen faktörlerin farkında olması dikkat çekicidir. Henüz çocuk sahibi olmayanların, birçok konuda çocuk sahibi olanlara göre daha bilgili olmaları da önemli bir bulgudur. Çalışmada ayrıca, eğitim düzeyinin ihmal ve istismarı anlamada önemli bir etken olduğu saptanmış ve özellikle eğitim düzeyi düşük olan ailelere çocuk istismarı ve ihmali konusunda eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk, Çocuk İstismarı, İhmal*

* Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi Saglık Yüksekokulu. (cemkocak@hitit.edu.tr)
** Prof. Dr., Hitit Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu. (laysebuyukgonenc@hitit.edu.tr)

Knowledge and View of Individuals on Child Abuse and Neglect

Abstract

Child abuse and neglect are defined as all actions and inactions that are directed to a child by an adult and are qualified as inconvenient and detrimental limiting the child development. Child abuse arises from the sophisticated relationship among personal, familial and social risk factors and it is examined under four main titles as physical abuse, sexual abuse, emotional abuse and neglect. Child abuse and neglect are the case also in our country like the case in other countries and it is a sensitive issue that all governments and various institutions should cooperate on it. Therefore, the view of the adults on the issue is very important for the determination of precautions. Based on this reality, this study aims to determine the knowledge level of adults in the society on child abuse and neglect. The adults who apply to Çorum Family Health Center constitute the attendee of the study and 425 adults applying to the family health center are the scope of study.

Definitive statistics have been acquired by using the data obtained and multiple comparisons were made with Chi-Square test. The adult state that they do not keep informed about the issue and they are aware of the many cases related to issue. There is a general sensitivity on sexual child abuse. It is determined that there are different views on how to behave an abused child and the family structure between younger and older parents. Women's belief on an abused child is more important than belief of men is an important result in the sense that women believe children more than men. It is remarkable that low income families are more aware of the child abuse and neglect than that of the high income families. It is also significant that the couples who do not have a child yet are more informed on many subjects than parents. In the study, the level of education has been confirmed as an important factor for the understanding of child abuse and neglect and it has been stated that especially families with low education level should be trained on child abuse and neglect.

Key Words: *Child, Child Abuse, Neglect*

I. GİRİŞ

Dünyadaki birçok bilim literatüründe yer alan bir olgu olan çocuk istismarı; karmaşık nedenleri ve trajik sonuçları olan, tıbbi, hukuki, gelişimsel ve psikososyal kapsamlı ciddi bir sorun olmasına karşın çeşitli toplumlarda ve kültürlerde farklı şekilde algılanmaktadır (Topbaş, 2004: 76).

Kempe 1962'de ilk kez hırpalanmış çocuk (battered child) terimini kullanmış, daha sonra bu terim yerini çocuk istismarı (child abuse) terimine bırakmıştır. Günümüze uzanan süreçteki en önemli gelişme ise 1989'da Birleşmiş Milletlerce kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir. Sözleşmenin 19. maddesi, çocuğun bakımıyla sorumlu olan kişilerden gelecek her türlü kötü muameleye karşı